

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/191/2018
Identifikačné číslo spisu: 1112228438
Dátum vydania rozhodnutia: 30.09.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Oľga Trnková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:1112228438.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu J.. D. C., nar. XX. P. XXXX, bývajúceho v K., K. Č.. X, zastúpeného Advokátskou kanceláriou Juristi s. r. o., IČO: 51 941 244, so sídlom v Košiciach, Popradská 66, proti žalovanej Slovenskej republike, v mene ktorej koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Župné námestie 13, o náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Bratislava I. pod sp. zn. 19 C 81/2012, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 28. novembra 2017 sp. zn. 5 Co 521/2014, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 18. októbra 2013 č. k 19 C 81/2012-180 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal voči žalovanej náhrady škody podľa zákona č. 514/2003 Z.z. Mal za to, že v konaní nebola preukázaná príčinná súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom konkurzného súdu (vydaním uznesenia o začatí konkurzného konania na základe návrhu skôr odvolaného konateľa dlžníka) a tvrdenou škodou, pozostávajúcou z hodnoty podniku dlžníka Z. (žalobca bol jeho posledný konateľ a jeden z dvoch spoločníkov) a zo zisku z nepriznaných provízií za roky 2006 až 2008, spolu vo výške 13.826 509,- eur, ako aj, že nemohlo ísť o škodu, ktorá by vznikla žalobcovi.

2. Na odvolanie žalobcu, Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 28. novembra 2017 sp. zn. 5 Co 521/2014 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Poukázal na to, že z vykonaného dokazovania vyplynulo, že v čase začatia konkurzného konania na návrh J.. T. B., tento už nebol vedený v obchodnom registri ako konateľ dlžníka spoločnosti Z. (od 27. februára 2009). Na valnom zhromaždení tejto spoločnosti (konaného v prítomnosti žalobcu a zapisovateľa 19. februára 2009) bol J.. T. B. odvolaný z funkcie konateľa a novým konateľom sa stal žalobca. Žalobca komunikoval s predbežným správcom J.. C., ktorému oznámil, že nemá k dispozícii účtovníctvo pre jeho zadržiavanie J.. T. B. (druhý spoločník). Konkurzné konanie začalo zverejnením uznesenia o jeho začatí v obchodnom registri 27. marca 2009, 30. apríla 2009 bolo konkurzné konanie zastavené pre

nedostatok majetku. Žalobca si prevzal obe uznesenia 13. mája 2009. 17. júna 2009 bol realizovaný výmaz spoločnosti (dlžníka) Z. z obchodného registra. Žalobca si uplatnil náhradu škody 13.826 509,- eur, ktorá mala pozostávať z hodnoty podniku (dlžníka) vo výške 2.250 877,- eur a zo sumy nepriznaných provízií vo výške 11.575 632,- eur za obdobie piatich rokov. Tvrdil, že vzhľadom na výsledok konkurzného konania a následný výmaz spoločnosti dlžníka z obchodného registra mu vznikla škoda pre nemožnosť jej uplatnenia od zodpovedného J.. T. B. a od dlžníkov spoločnosti Z.

3. Odvolací súd poukázal na to, že žalobca si uplatňoval na základe tých istých skutkových tvrdení náhradu škody podľa zák. č. 514/2003 Z.z. súčasne pre nezákonné rozhodnutie i pre nesprávny úradný postup (§ 3 ods. 1 písm. a/ a d/). Uviedol, že podľa ustálenej judikatúry, ak sa namieta nezákonnosť rozhodnutia súdu, neprichádza do úvahy uplatnenie náhrady škody za nesprávny úradný postup. Pre objektívnu zodpovednosť štátu za nezákonné rozhodnutie sa však vyžaduje jeho zrušenie alebo zmena (§ 6 ods. 1). Takéto zrušenie sa nevyžaduje iba v prípade prekročenia právomoci súdu (§ 6 ods.4). Podľa názoru odvolacieho súdu žalobca nesprávne namietal, že došlo k prekročeniu právomoci konkurzného súdu pri vydaní uznesenia o začatí konkurzného konania. Od právomoci súdu vydať rozhodnutie, bolo totiž potrebné odlišovať danosť procesných podmienok na vydanie rozhodnutia inak kompetentným súdom. Nakoľko k zrušeniu namietaného uznesenia o začatí konkurzného konania nedošlo (dlžník nedisponoval opravným prostriedkom, obdobne pri zastavení konania pre nedostatok majetku), súd prvej inštancie správne vec posudzoval z hľadiska nesprávneho úradného postupu súdu.

4. Odvolací súd v tomto smere potom uviedol, že hoci zo strany konkurzného súdu došlo k nesprávnemu úradnému postupu pri vydávaní uznesenia o začatí konkurzného konania, súd prvej inštancie správne žalobu zamietol, keďže súčasne nebola preukázaná existencia príčinnej súvislosti medzi deklarovanou škodou žalobcu a týmto nesprávnym úradným postupom konkurzného súdu. Poukázal na to, že zníženie hodnoty podniku dlžníka na stav pred bankrotom v rokoch 2006 až 2008 (podľa znaleckého posudku P.) nemalo žiaden vzťah ku prebiehajúcemu konkurznému konaniu v roku 2009 (v trvaní dvoch mesiacov), zastavenému pre nedostatok majetku dlžníka (§ 20 ods. 1 zák. č. 7/2005 Z.z.). Pokiaľ išlo o škodu zodpovedajúcu výške nevyplatených provízií od firmy P., ktoré pre zánik v súvislosti s konkurzom už nemohla spoločnosť Z. voči svojim dlžníkom vymáhať, odvolací súd uviedol, že ani táto nevznikla v príčinnej súvislosti s nesprávnym úradným postupom konkurzného súdu. K zániku spoločnosti totiž nedošlo v dôsledku začatia konkurzného konania ako bezprostrednej a priamej príčiny, ale v dôsledku ďalších troch skutočností: z dôvodu nedostatku majetku dlžníka, zastavenia konkurzného konania pre nedostatok majetku a výmazu z obchodného registra. Žalobca ako konateľ dlžníka mal o konkurznom konaní vedomosť, preukázateľne komunikoval s predbežným správcom. Ako nový konateľ dlžníka sa v konkurznom konaní nebránil (hoci mohol a mal) tým, že pre nedostatok podmienok konania, spočívajúcich v absencii návrhu na jeho začatie, podaného (ne)oprávnenou osobou (§ 11 ods. 1, § 196 zák. č. 7/2005 Z.z.) bolo potrebné konkurzné konanie zastaviť. Týmto postupom, nezávislým od vôle veriteľov, mohol žalobca zabrániť zastaveniu konkurzného konania pre nedostatok majetku dlžníka a jeho následnému výmazu z obchodného registra. Žalobca, ako štatutárny zástupca účastníka konkurzného konania, tak nevyužil všetky prostriedky právnej ochrany.

5. V ďalšom sa odvolací súd tiež stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že žalovaná škoda nemohla vzniknúť žalobcovi, keďže tento nebol výlučným spoločníkom Z. Uplatnenú škodu považoval za hypotetickú, nezohľadňujúcu konkurenčné prostredie, keď navyše v časti provízií, táto nemohla obstať i z dôvodu, že provízie boli vyčíslené za obdobie piatich rokov, teda pri obvyklom behu vecí by bližšie neurčení dlžníci zaniknutej spoločnosti vzniesli námietku ich premlčania. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

6. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca. Navrhol napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec vrátiť tomuto súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP. Za nesprávne považoval právne posúdenie veci odvolacím súdom v otázke týkajúcej sa „prekročenia právomoci konkurzného súdu a tým jeho nesprávneho úradného postupu“. Nesúhlasil s tvrdením odvolacieho súdu, že „v danej veci nedošlo k prekročeniu právomoci konkurzného súdu pri vydaní uznesenia o začatí konkurzného konania, z dôvodu, že od právomoci súdu

vydať rozhodnutie je potrebné odlišovať danosť procesných podmienok na vydanie rozhodnutia inak kompetentným súdom“. Mal za to, že za prekročenie právomoci možno považovať aj vydanie rozhodnutia, na ktoré súd, pre nesplnenie procesných podmienok, nemá možnosť danú zákonom vydať rozhodnutie (vyhovieť návrhu), ak mu zákon naopak, ukladá povinnosť takýto návrh odmietnuť. Akýkoľvek exces konajúceho súdu, vybočenie z jeho právomoci, je potrebné považovať za prekročenie jeho kompetencie. K chýbajúcej príčinnej súvislosti medzi škodou a neoprávneným zásahom uviedol, že nemohol podať návrh na zastavenie konkurzu, nedisponoval žiadnymi dokladmi spoločnosti dlžníka (tieto zadržoval druhý spoločník) a nemal prehľad ani o výške majetku dlžníka. Konkurzné konanie prebehlo neštandardne rýchlo a ak by konkurzný súd nepochybil, ku škode by nedošlo. Preto bolo podľa neho potrebné vyhodnotiť, či naozaj mal reálnu možnosť brániť sa s ohľadom na všetky skutočnosti, ktoré nastali v čase priebehu konkurzného konania. Pokiaľ išlo o výšku uplatňovanej škody, pri jej vyčíslení vychádzal zo znaleckého posudku, závery ktorého nikto nespochybnil.

7. Žalovaná sa k dovolaniu písomne nevyjadřila.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

9. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

10. Žalobca zastáva názor, že jeho dovolanie je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP (z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom), v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (písm. a/), ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená (písm. b/), alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. c/).

11. V prípade uplatnenia dovolacieho dôvodu, ktorým je nesprávne právne posúdenie veci, je riadne vymedzenie tohto dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 ods. 2 CSP nevyhnutným predpokladom pre posúdenie prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP. Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), alebo ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP) alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c/ CSP).

12. O tom, či je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP (a to z hľadiska všetkých troch procesných situácií upravených v uvedenom ustanovení pod písmenom a/ až c/) rozhoduje dovolací súd, pričom závery o (ne)prípustnosti dovolania prijíma na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 CSP). Výsledok posúdenia prípustnosti dovolania je teda podmienený tým, ako dovolateľ súdu vysvetlí, konkretizuje a doloží, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky.

13. Ak dovolateľ odôvodňuje prípustnosť dovolania odklonom od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, potom je povinný v dovolaní výslovne uviesť právne posúdenie odvolacieho súdu, ktoré považuje za nesprávne, konkretizovať, ako mal odvolací súd právnu otázku správne vyriešiť a zároveň musí špecifikovať ustálenú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu, od ktorej sa mal podľa jeho názoru odvolací súd pri svojom rozhodovaní odkloniť (R

83/2018). Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Na rozdiel od vyššie uvedenej procesnej situácie ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dopadá na situáciu, v ktorej určitá právna otázka ešte nebola dovolacím súdom riešená (preto ani nedošlo k ustáleniu jeho rozhodovacej praxe).

14. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP je zase relevantná právna otázka, ktorá už bola dovolacím súdom riešená, pri jej riešení ale nedošlo k ustáleniu rozhodovacej praxe dovolacieho súdu preto, lebo jeho jednotlivé senáty zastávajú odlišné (rozdielne) právne názory, čo sa prejavuje v ich rozdielnom rozhodovaní. V zmysle ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vtedy, keď dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, je povinný označiť rozhodnutia dovolacieho súdu, v ktorých odvolací súd o dovolateľom nastolenej právnej otázke rozhodoval rozdielne (1 Cdo 179/2017, 2 Cdo 37/2018, 3 Cdo 48/2018, 4 Cdo 21/2017, 6 Cdo 22/2017, 7 Cdo 25/2018, 8 Cdo 141/2017). Skutočnosť, že dovolateľ, ktorý vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, neuvedie rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré sú rozdielne, je dovolacím súdom považovaná za absenciu náležitostí dovolania v zmysle § 431 až § 435 CSP (1 Cdo 206/2016, 8 Cdo 141/2017, 8 Cdo 50/2017).

15. Za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu treba považovať predovšetkým rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, vydávanej Najvyšším súdom Slovenskej republiky od 1.1.1993 s pôvodným názvom Zbierka rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky (pokiaľ neboli v neskoršom období judikatórne prekonané), ako i rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorých bol opakovane potvrdený určitý právny názor, alebo výnimočne aj jednotlivé rozhodnutie, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v tomto rozhodnutí nespochybnili, prípadne ich akceptovali a vecne na ne nadviazali. Vzhľadom na účel právnej úpravy dovolania, ktorým je v prípade dovolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení veci predovšetkým riešenie doteraz neriešených otázok zásadného právneho významu, do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II. a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986 (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. januára 2018 sp. zn. 6Cdo/29/2017, prijatý ako judikát R 71/2018).

16. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

17. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím

dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V dôsledku viazanosti dovolacieho súdu dovolacím dôvodom neskúma dovolací súd správnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

18. Dovolací súd zastáva názor, podľa ktorého ak nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod [porovnaj tiež rozhodnutie veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 19. apríla 2017 sp. zn. 1 VCdo 2/2017 (ďalej len „1 VCdo 2/2017“)].

19. V danom prípade žalobca podal dovolanie, ktoré odôvodnil tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočívalo v nesprávnom právnom posúdení veci podľa § 421 CSP, avšak spôsobom zodpovedajúcim § 432 až § 435 CSP dovolacie dôvody nevymedzil tak, ako to predpokladajú uvedené ustanovenia CSP. V prípade takéhoto dovolania (t. j. dovolania, v ktorom absentuje vymedzenie dovolacích dôvodov) súd nevyvíja procesnú iniciatívu smerujúcu k doplneniu dovolania; jediný prípad, v ktorom súd výnimočne vedie dovolateľa k tomu, aby svoje dovolanie niečím doplnil alebo nedostatok dovolania v dovolacom konaní odstránil, vyplýva totiž z § 436 ods. 1 CSP.

20. Na základe argumentácie a formulácií obsiahnutých v dovolaní nie je možné posúdiť [ani pri posudzovaní dovolania podľa jeho obsahu (článok 11 CSP)], či žalobca prípustnosť podaného dovolania skutočne vyvodzuje z § 421 CSP, ktorý v dovolaní spomína. Žalobca totiž v dovolaní uvádza, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia otázky „prekročenia právomoci konkurzného súdu a tým jeho nesprávneho úradného postupu“. Nesúhlasil s tvrdením odvolacieho súdu, že „v danej veci nedošlo k prekročeniu právomoci konkurzného súdu pri vydaní uznesenia o začatí konkurzného konania, z dôvodu, že od právomoci súdu vydať rozhodnutie je potrebné odlišovať danosť procesných podmienok na vydanie rozhodnutia inak kompetentným súdom“. Mal za to, že za „prekročenie právomoci možno považovať aj vydanie rozhodnutia, na ktoré súd, pre nesplnenie procesných podmienok, nemá možnosť danú zákonom vydať rozhodnutie (vyhovieť návrhu), ak mu zákon naopak, ukladá povinnosť takýto návrh odmietnuť“. Akýkoľvek exces konajúceho súdu, vybočenie z jeho právomoci, je podľa neho potrebné považovať za prekročenie jeho kompetencie. Žalobca však netvrdí, že odvolací súd sa riešením tejto právnej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu alebo že táto otázka ešte nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená alebo je dovolacím súdom rozhodovaná odlišne (nebolo teda zrejmé, či dovolanie podáva podľa písm. a/, b/ alebo c/ § 421 CSP). V tomto smere neoznačil ani jeden konkrétny judikát najvyššieho súdu, od ktorého sa mal odvolací súd pri svojom rozhodovaní odchyliť (písm. a/ ust. § 421 ods. 1 CSP), príp. ktorý by predstavoval rozdielnu rozhodovaciu prax dovolacieho súdu v tejto otázke (písm. c/ ust. § 421 ods. 1 CSP). Jeho tvrdenia preto zostali len vo všeobecne rovine, t. j. bez toho, aby riadne vymedzil dovolací dôvod zákonom predpísaným spôsobom. Preto konštatovanie žalobcu nie je možné považovať za vymedzenie dovolacieho dôvodu v súlade s CSP. Sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo jednoduché spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní vecí významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 CSP, resp. § 432 CSP.

21. V súvislosti s napádaným právnym záverom odvolacieho súdu, že „vydanie uznesenia o vyhlásení konkurzu konkurzným súdom, hoci na to neboli splnené zákonné podmienky (z dôvodu, že návrh podala neoprávnená osoba - bývalý konateľ dlžníka) nemožno považovať za prekročenie jeho právomoci, keďže je potrebné odlišovať danosť procesných podmienok na vydanie takéhoto rozhodnutia inak kompetentným súdom“, dovolací súd ďalej uzatvára nasledovné. Dovolateľ síce nastolil túto konkrétnu právnu otázku v dovolaní [hoci súčasne neuviedol, či sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od ustálenej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), alebo táto v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP) alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c/ CSP)], nešlo však o právnu otázku, od ktorej by záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu (to záviselo od záveru o nepreukázaní predpokladu zodpovednosti štátu za škodu, a to existencie príčinnej súvislosti medzi vzniknutou škodou a nesprávnym úradným postupom konkurzného súdu, ako

aj v nepreukázaní škody, ktorá mala vzniknúť žalobcovi). Odvolací sú teda nezaložil svoje potvrdzujúce rozhodnutie na tom, že „nedôvodné vydanie uznesenia o vyhlásení konkurzu konkurzným súdom nebolo prekročením jeho právomocí“, hoci túto otázku tiež v konaní posudzoval. Nešlo však o rozhodujúcu otázku pre zamietnutie žaloby, keďže v tomto smere súčasne konštatoval, že zo strany konkurzného súdu síce nedošlo k vydaniu nezákonného rozhodnutia (uznesenie o vyhlásení konkurzu nebolo zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť, a konkurzný súd pri jeho vydávaní neprekročil svoju právomoc), avšak jeho úradný postup bolo možné označiť za nesprávny (t. j. konštatoval splnenie prvého predpokladu zodpovednosti štátu za škodu, a to existenciu nesprávneho úradného postupu). Napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie však (ako už bolo uvedené vyššie) potvrdil pre nesplnenie ďalších predpokladov, ktorými boli neexistencia príčinnej súvislosti a škody na majetku žalobcu. Nesprávne právne posúdenie týchto otázok však žalobca v dovolaní nenamietal spôsobom podľa § 432 až § 435 CSP. V dôsledku toho, pokiaľ ide o túto otázku („prekročenia právomoci konkurzného súdu“), nebol splnený predpoklad prípustnosti dovolania vyplývajúci z § 421 ods. 1 CSP.

22. S poukazom na uvedené dovolací súd uzatvára, že žalobca podal dovolanie, ktoré má náležitosti v zmysle § 428 CSP (nie je preto daný dôvod pre jeho odmietnutie podľa § 447 písm. d/ CSP), v jeho dovolaní ale absentuje iná zákonom požadovaná náležitosť - dovolacie dôvody v ňom nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP. Dovolací súd preto dovolanie žalobcu odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP bez toho, aby sa zaoberal vecnou správnosťou napadnutého rozhodnutia.

23. Napriek uvedenému, dovolací súd iba v krátkosti poukazuje na to, že právomoc sa všeobecne posudzuje ako oprávnenie určitého štátneho orgánu, v tomto prípade súdu, riešiť otázky, ktoré sú zákonom zverené do jeho kompetencie. V čase vyhlásenia konkurzu na majetok dlžníka (spoločnosti Z.) Občiansky súdny poriadok (zákon č. 99/1963 Zb.) vymedzoval právomoc súdov v § 7. V zmysle § 7 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, súdy v občianskom súdnom konaní prejednávajú a rozhodujú spory a iné právne veci, ktoré vyplývajú z občianskoprávných, pracovných, rodinných, obchodných a hospodárskych vzťahov, pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány. V zmysle § 7 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku súdy v občianskom súdnom konaní preskúmavali aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány. Podľa § 7 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku iné veci prejednávajú a rozhodujú súdy v občianskom súdnom konaní, len ak to ustanovil zákon. Podľa § 196 zákona č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov, účinného v čase vyhlásenia konkurzu na majetok dlžníka, ak tento zákon neustanovoval inak, na začatie konkurzného konania, na konkurzné konanie, na začatie reštrukturalizačného konania, na reštrukturalizačné konanie a konanie o oddĺžení sa primerane použili ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku. Návrh na vyhlásenie konkurzu sa podával na príslušnom súde, čím sa rozumelo, že sa podával na vecne a miestne príslušnom súde (§ 11 zákona č. 7/2005 Z.z.). Vecne príslušným na prejednanie návrhu na vyhlásenie konkurzu bol okresný súd v sídle krajského súdu. Miestne príslušným na konkurzné konanie bol všeobecný súd účastníka, proti ktorému návrh smeroval, t. j. všeobecný súd dlžníka, konkrétne súd, v obvode ktorého mal dlžník bydlisko, miesto podnikania alebo sídlo, a to podľa toho, či išlo o nepodnikateľa alebo podnikateľa, resp. fyzickú osobu alebo právnickú osobu (pozri § 84 a § 85 Občianskeho súdneho poriadku). V danom prípade spoločnosť Z. sídlila v Bratislave na C. ul. č. XX. Ak sa konkurzné konanie začalo na základe návrhu dlžníka, súd najneskôr do piatich dní od začatia konkurzného konania vyhlásil na majetok dlžníka konkurz alebo dlžníkovi v rovnakej lehote ustanovil predbežného správcu, ak mal pochybnosti o jeho majetnosti (§ 18 zákona č. 7/2005 Z.z.).

24. Z vyššie uvedeného je zrejmé, že o vyhlásení konkurzu na majetok dlžníka bol oprávnený rozhodovať (mal právomoc) Okresný súd Bratislava I, ako súd vecne a miestne príslušný podľa § 84 a 85 Občianskeho súdneho poriadku (konkurzný súd). O prekročenie právomoci by išlo len v prípade, ak by konkurz na majetok dlžníka nevyhlásil konkurzný súd, ale iný štátny orgán (čo v posudzovanom prípade nenastalo). Samotné vady v rozhodovaní tohto súdu (namietané nesplnenie podmienok pre vyhlásenie konkurzu, príp. vydanie rozhodnutia napriek tomu, že mal návrh vady, ktoré neboli odstránené a pod.), nie sú prekročením jeho právomoci (keďže právomoc konkurzného súdu vyhlásiť

konkurz je daná ust. § 18 zákona č. 7/2005 Z.z.), ale len vadami (môžu predstavovať vadné rozhodnutie, vydané inak na to oprávneným súdom), ktoré bolo možné odstraňovať prostredníctvom riadnych príp. mimoriadnych opravných prostriedkov. Preto za správny, bolo možné považovať názor odvolacieho súdu, že v danej veci „konkurzný súd vydaním uznesenia o vyhlásení konkurzu neprekročil svoju právomoc danú mu zákonom, hoci rozhodol o návrhu na vyhlásenie konkurzu, ktorý mal vady spočívajúce v tom, že ho podala v tom čase neoprávnená osoba - už bývalý konateľ dlžníka“.

25. Pokiaľ išlo o otázku príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom konkurzného súdu a škodou, ktorá v dôsledku neho mala vzniknúť žalobcovi, dovolací súd už vo svojich skorších rozhodnutiach, napr. v rozhodnutiach z 30. júna 2010 sp. zn. 5 Cdo 126/2009, z 31. januára 2012 sp. zn. 6 MCdo 11/2010, z 27. júna 2018 sp. zn. 8 Cdo 112/2017 dospel k záveru, že príčinná súvislosť (kauzálny nexus) je podstatným prvkom zodpovednostnej skutkovej podstaty. Vyžaduje sa, aby protiprávne konanie (delikt, nezákonné rozhodnutie, nesprávny úradný postup) a vznik škody boli v logickom slede (nexus = spojenie, súvislosť, sled), teda aby protiprávne konanie bolo príčinou a vznik škody vrátane jej rozsahu následkom tejto príčiny. Nestačí iba pravdepodobnosť príčinnej súvislosti, či okolnosti nasvedčujúcej jej existencii; príčinnú súvislosť treba vždy preukázať. Rozhodujúca je vecná súvislosť príčiny a následku a túto nemožno riešiť vo všeobecnej rovine, ale vždy v konkrétnych súvislostiach. Príčinou vzniku škody môže byť len také konanie (alebo opomenutie), bez ktorého by škodný následok nevznikol. Základom je úvaha (test *conditio sine qua non* spoločný pre takmer všetky právne systémy Európskej únie), či by škodlivý následok nastal bez konania škodcu. Ak by tomu tak bolo, príčinná súvislosť by daná nebola. Podľa teórie tzv. adekvátnej príčinnej súvislosti, príčinná súvislosť je daná vtedy, ak je škoda podľa všeobecnej povahy, obvyklého chodu vecí a skúseností adekvátnym dôsledkom protiprávneho úkonu. Súčasne však musí byť preukázané, že škoda by bez tejto príčiny nebola nastala. Otázka príčinnej súvislosti medzi určitým protiprávnym konaním a konkrétnou škodou je otázkou skutkovou. Jej existenciu zisťuje súd, ktorý so zreteľom na konkrétne okolnosti vyhodnocuje, či tu príčinná súvislosť je alebo nie. Pri riešení otázky príčinnej súvislosti je právnym posúdením veci vymedzenie, medzi akou ujmom (ako následkom) a akou skutočnosťou (ako príčinou) tejto ujmy má byť príčinná súvislosť zisťovaná. Pre posúdenie zodpovednosti za škodu má preto zásadný význam otázka, v čom konkrétne spočíva škoda (majetková ujma), za ktorú je požadovaná náhrada. Práve vo vzťahu medzi konkrétnou ujmom poškodeného (ak vznikla) a konkrétnym konaním škodcu (ak je protiprávne), prípadne inou skutočnosťou (ak bola tvrdená a preukázaná), sa zisťuje príčinná súvislosť. Pravda, protiprávny úkon nemusí byť jedinou príčinou vzniku škody (kumulatívna kauzalita), stačí, že je jednou z príčin, a to príčinou dôležitou, podstatnou a značnou. Treba tiež rozlíšiť, či v konkrétnom prípade viac skutočností v jednom okamihu spolupôsobilo na vzniku toho istého škodlivého následku (konkurenčná kauzalita) alebo či jedna skutočnosť vylučuje druhú, prípadne či novou skutočnosťou došlo k prerušeniu pôvodného dejového sledu. V tejto súvislosti možno poukázať aj na Princípy európskeho deliktneho práva (Principles of European Tort Law - PETL), ktoré (ako dielo popredných predstaviteľov európskej civilistiky z prostredia akademickej obce i právnej praxe) právnicky vymedzujú príčinnú súvislosť ako predpoklad zodpovednosti za škodu (porovnaj Luboš Tichý, Jiří Hrádek et al., Prokazování příčinné souvislosti multikauzálních škod, Univerzita Karlova v Praze 2010, str. 89). Podľa týchto princípov (čl. 3:104, bod 1), ak určitá skutočnosť viedla neodvratne k spôsobeniu škody, následná skutočnosť, ktorá by sama spôsobila tú istú škodu, nemôže byť braná do úvahy (nemožno na ňu brať zreteľ). Pre posúdenie vzniku zodpovednosti za škodu má preto zásadný význam otázka, v čom konkrétne spočíva škoda (majetková ujma), za ktorú je náhrada požadovaná. Práve vo vzťahu medzi konkrétnou ujmom poškodeného (pokiaľ vznikla) a konkrétnym konaním škodcu (ak je protiprávne) sa zisťuje príčinná súvislosť. Pri zisťovaní príčinnej súvislosti treba škodu izolovať zo všeobecných súvislostí a skúmať, ktorá príčina ju vyvolala. Pritom nie je rozhodujúce časové hľadisko, ale vecná súvislosť príčiny a následku; časová súvislosť ale napomáha pri posudzovaní vecnej súvislosti. V postupnom slede javov je každá príčina niečím vyvolaná (sama je následkom niečoho) a každý ňou spôsobený následok sa stáva príčinou ďalšieho javu. Zodpovednosť však nemožno robiť závislou na neobmedzenej kauzalite. Atribútom príčinnej súvislosti je totiž „priamosť“ pôsobenia príčiny na následok, pri ktorej príčina priamo (bezprostredne) predchádza následku a vyvoláva ho. Vzťah príčiny a následku musí byť preto priamy, bezprostredný, neprerušovaný; nestačí, ak je iba sprostredkovaný. Pri zisťovaní príčinnej súvislosti treba v dôsledku toho skúmať, či v komplexe skutočností prichádzajúcich do úvahy

ako (priama) príčina škody existuje skutočnosť, s ktorou zákon spája zodpovednosť za škodu (ujmu). Otázka príčinnej súvislosti teda nie je otázkou právnou, ide o skutkovú otázku, ktorá môže byť riešená v konkrétnych súvislostiach (pozri R 28/2008 a rozhodnutie najvyššieho súdu z 30. apríla 2019 sp. zn. 1 Cdo 133/2018).

26. Úspešnej žalovanej dovolací súd trovy dovolacieho konania nepriznal, lebo jej v dovolacom konaní žiadne trovy nevznikli.

27. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.